

Nová úprava crowdfundingu v ČR

Crowdfunding jako forma alternativního financování se dlouhou dobu vyhýbala pozornosti českých i evropských zákonodárců. To by se mělo změnit k 10. listopadu 2021, kdy nabývá účinnosti nové nařízení EU.

čtěte na straně 4

Změny v právní úpravě podpory obnovitelných zdrojů energie

Mgr. Jiří Marek, LL.B., advokát, e-mail: j.marek@schoenherr.eu,
a Mgr. Jáchym Bém, advokátní koncipient, e-mail: j.bem@schoenherr.eu

I s ohledem na obrovskou medializaci v posledních měsících jistě pro čtenáře tohoto článku nebude překvapením, že se právní úprava podpory obnovitelných zdrojů energie v blízké době dočká zásadních změn. V současné době se totiž v Parlamentu ČR projednává návrh novely zákona o podporovaných zdrojích energie (dále jen „Novela“). V tomto článku uvádíme souhrn nejdůležitějších změn, jaké Novela přináší.

Kontroly překompensace

Zcela jistě nejkontroverznější změnou je zavedení kontrol překompensace výroben obnovitelné energie. Tyto kontroly mají za účel zjistit, zda provozní podpora, kterou pobírají kontrolovaní výrobci, není nepřiměřená. Kontroly budou probíhat vždy po 10 letech od uvedení příslušné výroby do provozu a bude se posuzovat výnosnost inves-

tic do obnovitelných zdrojů pomocí tzv. vnitřního výnosového procenta (dále jen „IRR“). Novela přitom stanovuje maximální možnou hodnotu IRR, za které bude mít daná výroba nárok na podporu. Maximální hodnota IRR je nastavena jinak pro každý zdroj energie. Například solární energie dostala hodnotu 6,3 % (z původního návrhu 8,4 %), vodní a větrná energie 7 %, biomasa 9 %

a bioplyn 10,6 %. Je tak logické, že na Novelu se snáší největší kritika z řad vlastníků solárních elektráren, kterým vadí značné zpřísnění v posledním návrhu Novely a diskriminační přístup k jednotlivým zdrojům.

Kontroly budou nejdříve probíhat formou tzv. sektorového šetření, ve

pokračuje na straně 2

Nové změny v evidenci skutečných majitelů

Prvního června letošního roku nabude účinnosti nový zákon o evidenci skutečných majitelů. Tento zákon významně mění pravidla pro určení a zápis skutečných majitelů prakticky všech (až na několik málo výjimek) obchodních společností a svěřeneckých fondů.

čtěte na straně 7

Změny v právní úpravě podpory obnovitelných zdrojů energie

Mgr. Jiří Marek, LL.B., advokát, e-mail: j.marek@schoenherr.eu, a Mgr. Jáchym Bém, advokátní koncipient, e-mail: j.bem@schoenherr.eu

pokračuje ze strany 1

kterém se zkoumá, zda výrobci v určitém sektoru obnovitelné energie nedostávají nepřiměřenou podporu. Jestliže šetření zjistí překompensaci určitého sektoru, Energetický regulační úřad sníží poskytovanou podporu pro výrobny náležející do daného sektoru tak, aby po zbytek doby, kdy tyto výrobny mají právo na podporu, u nich bylo dosaženo přiměřené výše IRR. Pro úplnost uvádíme, že sektorová šetření výroben uvedených do provozu mezi 2006 až 2010 již proběhla či probíhají na dobrovolné bázi i bez přijaté Novely.

V případě, že výrobce nebude souhlasit se snížením podpory v důsledku

sektorového šetření, může požádat Státní energetickou inspekci (dále jen „SEI“), aby stanovila individuální podmínky podpory. V řízení o stanovení individuálních podmínek podpory se přezkoumá IRR konkrétní výroby. Pokud SEI shledá, že IRR je v souladu s maximální povolenou hodnotou, rozhodne, že daná výroba bude dál dostávat podporu v původní výši.

K překompensaci může také dojít, pokud u konkrétní výroby existuje souběh podpory obnovitelných zdrojů energie s jinou provozní nebo investiční podporou. V tomto případě mají výrobci možnost přijmout dobrovolné opatření proti nadměrné podpoře: Jde o poměrné snížení podpory od začátku

dvanáctého roku následujícího po roce, kdy byla výroba uvedena do provozu. Jestliže výrobce dobrovolné opatření nepřijme, SEI s ním zahájí individuální řízení o stanovení podmínek podpory. V tomto řízení může SEI dokonce rozhodnout, že mu právo na podporu odejme úplně, případně že bude muset vrátit již poskytnutou nadměrnou podporu!

Zavedení aukčního systému

Další důležitou novinkou, kterou Novela přináší, je změna formátu poskytování podpory pro budoucí projekty obnovitelných zdrojů. Nově by měl být zaveden tzv. aukční systém, ve kterém bude soutěžena podpora pro předem vypsané množství energie. Cílem aukcí má

Nejistá výše podpory

Na základě zjištěné překompensace by mohla výrobci být snížena budoucí podpora nebo, v případě výroby se souběhem podpory, dokonce odebrána či uložena povinnost vrácení již poskytnuté podpory.

být co nejvíc snížit náklady na podporu energie z obnovitelných zdrojů a co největší efektivita výroben. Aukce se mají týkat středních a větších výroben s instalovaným výkonem 1 MW a více. Malé výrobny do 1 MW budou nadále podporovány formou zelených bonusů. I zde Novela působí značnou kontroverzí, protože nepočítá s vypisováním aukcí pro solární energii.

Jednotlivé aukce bude vyhlašovat Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR vyhláškou, ve které stanoví zejména druh podporovaného zdroje, kterého se aukce týká, celkovou hodnotu soutěženého instalovaného výkonu, výkonové rozmezí výroben a lhůtu pro uvedení výroby do provozu. Vyhláška však může stanovit i další podmínky, jako např. maximální referenční aukční cenu, kterou lze v aukci nabídnout.

Hodnocení nabídek bude probíhat ve dvou krocích. Nejdříve se zkoumá, zda nabídka splňuje veškeré náležitosti a stanovené podmínky aukce. Následně budou nabídky vyhodnoceny podle nabízené výše referenční aukční ceny, přičemž zvítězit by měla nejnižší cena. Úspěšní předkladatelé nabídek pak dostanou výzvu, aby uzavřeli smlouvy o dodání vysoutěženého množství energie.

Novela stále neprošla celým legislativním procesem. Je proto možné, a to i s ohledem na to, jaké kontroverze budí, že nakonec dozná ještě dalších změn. Doporučujeme proto vývoj pozorně sledovat.

Podpora pro vybrané zdroje energie má být nově soutěžena prostřednictvím aukčního systému.

Novinky a aktuality z pracovního práva

Mgr. Marie Gremillot, advokátka, e-mail: m.gremillot@schoenherr.eu, a Mgr. Helena Hangler, advokátka, e-mail: h.hangler@schoenherr.eu

Nová zkušenost s pandemií a jejími ekonomickými důsledky si vynutila některé úpravy v pracovním právu. Zákonodárci se pokoušejí nastavit přesnější pravidla například pro home-office a zavést tzv. kurzarbeit. Tyto a další novinky v pracovním právu představujeme v tomto článku.

Úprava práce z domova, tzv. home-office

V souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19 se stala práce z domova pro mnoho lidí běžnou realitou, a ne jen benefitem jako dřív. Současná právní úprava práce z domova (resp. práce mimo pracoviště zaměstnavatele) je ale zcela nedostačující, a působí proto řadu výkladových potíží.

Z tohoto důvodu se aktuálně připravuje novela zákoníku práce, která by měla výkon práce z domova upravit podrobněji.

Novela má především zavést povinnost zaměstnavatele hradiť zaměst-

nanci náklady spojené s komunikací mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, jakož i další náklady, které zaměstnanci vzniknou v bezprostřední souvislosti s výkonem práce, přičemž tyto náklady nesmí být zahrnuty ve mzdě. Zaměstnanec se bude moci se zaměstnavatelem dohodnout na jejich úhradě paušální částkou. Kromě toho bude zaměstnavatel povinen zajistit technické a programové vybavení potřebné pro výkon práce a zajišťovat ochranu údajů, které se dálkovým přenosem mezi ním a zaměstnancem zpracovávají. Zaměstnanec bude povinen počínat si tak, aby chránil data

Home-office nikoliv jen jako benefit

Práce z domova, jako realita běžného dne v důsledku pandemie, přináší nutnost nové podrobnější úpravy práv a povinností na obou stranách.

a údaje související s výkonem jeho práce.

Novela počítá s tím, že zaměstnavatel bude mít možnost jednostranně nařídit home-office ve vymezených závažných případech a zároveň bude mít povinnost vyhovět požadavku na home-office, pokud ho vznese zaměstnanec požívající zvýšené ochrany (tj. např. zaměstnanec se zdravotním postižením či zaměstnanec pečující o dítě mladší než 15 let), a to alespoň v rozsahu poloviny týdenní pracovní doby. Nově má být také určeno, jak lze jednostranně ukončit dohodu o výkonu práce z domova.

Novela pamatuje také na duševní zdraví zaměstnanců: Zaměstnavatel musí umožnit zaměstnancům pracujícím z domova, aby se pravidelně setkávali s ostatními zaměstnanci na pracovišti, a navíc mají zaměstnanci mít právo na to, aby se v určité časové úseky mohli „odpojit“. Zaměstnavatel by tak neměl vyžadovat výkon práce mezi 20. a 6. hodinou, o sobotách, nedělích a po dobu svátků, pokud to není z povahy práce nezbytné.

Návrh zákona je teprve v počátku legislativního procesu, takže jeho konečné znění ani datum účinnosti ještě neznáme.

Antivirus a kurzarbeit

Zaměstnavatelé, jejichž činnost byla nebo je omezena v souvislosti s pandemií COVID-19, mají již více než rok možnost žádat o příspěvek v rámci programu Antivirus. Tato podpora slouží k částečné nebo plné kompenzaci mzdových nákladů za dobu trvání překážek v práci vyvolaných karanténou, mimořádnými opatřeními, krizovými opatřeními souvisejícími se šířením nákazy COVID-19 jak v České republice, tak v zahraničí, a/nebo v souvislosti s doprovodnými hospodářskými problémy. Doba uznatelnosti výdajů programu Antivirus byla několikrát prodloužena – momentálně do konce května 2021 a v režimu A do konce června 2021.

Na program Antivirus má navázat novela zákona o zaměstnanosti, která bude podporu zaměstnanosti upravovat koncepčně v situacích, kdy zaměstnavatel nebude zaměstnancům schopen z objektivních důvodů přidělovat práci,

tzv. kurzarbeit. Kurzarbeit má být systé-
movým nástrojem v období economic-
ké recese, při živelních událostech, při
kybernetických útocích nebo právě při
pandemiích.

Dle novely bude mít zaměstnavatel v době, kdy bude platit kurzarbeit, povinnost vyplácet zaměstnanci náhradu mzdy alespoň ve výši 80 % jeho hrubého výdělku, přičemž pak může obdržet příspěvek ve výši čtyř pětín těchto nákladů. Stropem má být 1,5násobek celostátní průměrné mzdy. Zaměstnanci by ale mohli za těchto podmínek zůstat maximálně čtyři dny v týdnu.

Pojednávanou novelu již schválili poslanci a nyní se dostává k projednání do Senátu. Předpokládá se, že tato zákonná úprava začne platit od 1. dne měsíce následujícího po měsíci, ve kterém bude vyhlášena.

Stravenkový paušál

Zaměstnavatel je povinen umožnit zaměstnancům stravování, není již ovšem povinen na toto stravování finančně přispívat. V České republice je nicméně nějaká forma finančního příspěvku na stravování zaměstnanců nejběžnějším benefitem a dá se říci, že i standardem.

Vedle klasických stravenek (papírových či elektronických karet) je teď nově možné využívat tzv. stravenkový paušál. Jedná se o peněžní příspěvek, jehož výše je plně na uvážení zaměstnavatele. Jediným limitem je daňové zvýhodnění, kdy maximální výše příspěvku nepřesáhne zdanění činí 75,60 Kč za jednu odpracovanou směnu.

Zaměstnavatel nemusí kontrolovat, jakým způsobem zaměstnanec s prostředky naloží. Stravenkový paušál prostě vyplatí spolu se mzdou a ponechá na uvážení zaměstnance, zda za něj skutečně nakoupí potraviny.

Výhodou paušálu je, že zaměstnanec nemusí zajímat omezení v uplatňování stravenek – mnohé obchody totiž mají hranici počtu přijímaných stravenek či jejich hodnoty, a jiné dokonce nepřijímají stravenky vůbec. U paušálu zároveň zaměstnavatel odpadá administrace papírových/elektronických stravenek a s tím spojená agenda. Stravenkový příspěvek není mzdou a nepromítá se nijak do průměrného výdělku.

Nová úprava crowdfundingu v ČR

Mgr. Ondřej Havlíček, LL.M., advokát, e-mail: o.havlicek@schoenherr.eu, a Mgr. Matěj Šarapatka, LL.M., advokát, e-mail: m.sarapatka@schoenherr.eu

Crowdfunding je skupinové či společné financování, při kterém se střetává poptávka po financování a nabídka potenciálních investorů z řad široké veřejnosti, a to prostřednictvím online platformy. Na českém trhu nejde o žádnou novinku. Již v roce 2011 představil crowdfundingovou platformu Fondomat.cz a množství dalších společností následovalo, včetně dnes již etablovaného portálu Hithit.cz a investičního crowdfundingu Fundlift. Přesto se tato forma alternativního financování dlouhou dobu vyhýbala pozornosti českých i evropských zákonodárců. To by se mělo změnit k 10. listopadu 2021, kdy nabývá účinnosti nové nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503 o evropských poskytovatelích služeb skupinového financování pro podniky (dále jen „Nařízení“).

Nařízení cílí na dluhový (peer-to-peer lending) a podílový crowdfunding, tedy typy crowdfundingu, při kterých přispěvatelé půjčují určitý finanční obnos nebo ve společnosti přímo získávají podíl (skrze převoditelné cenné papíry). Dělají to buď s vidinou, že tak zhodnotí své peníze, nebo z důvodů čistě altruistických – chtějí zkrátka podpořit aktivity své oblíbené společnosti. Nařízení se uplatní pouze ve vztazích, kdy je podporovanou stranou podnikatel. Peer-to-peer půjčky mezi spotřebiteli jsou z úpravy výslovně vyloučeny, stejně jako jsou vyloučeny i dobročinné sbírky či odměnový crowdfunding, při kterém si přispěvatelé mohou vybírat z odměn ve formě podpořených služeb či produktů. Pro půjčky mezi spotřebiteli se nadále uplatní české právní předpisy upravující poskytování spotřebitelských úvěrů. Pro výše uvedené typy crowdfundingu, na které Nařízení dopadá, funguje Nařízení jako výjimka z úpravy poskytování investičních služeb dle MIFID 2 (případně MiFIR) a povinnosti vydávat prospekt cenných papírů dle nařízení EU o prospektu. To však platí pouze v situacích, kdy jednotlivé projekty v rámci crowdfundingové platformy nepřekročí objemem obdrženého financování 5 milionů eur v horizontu 12 kalendářních měsíců.

Nařízení zavádí sadu harmonizovaných pravidel aplikovatelných ve všech členských státech EU. Jde zejména o:

- povinné informování investorů. Podnikatelé ke svým financovaným projektům poskytují investorům tzv. dokument s klíčovými informacemi (Key Investment Information Sheet – KIIS), a to buď pro každou poptávku po skupinovém financování zvlášť, nebo na úrovni platformy, společně s dalšími informacemi a upozorněními na stránkách provozovatele crowdfundingové platformy;
- požadavek na testování vhodnosti investiční příležitosti pro (nekvifikované) investory před tím, než jim bude umožněno investovat. V rámci tohoto testování se posuzuje, jak dobře znají finanční pro-

Nově pouze na základě povolení

Noví i stávající poskytovatelé služeb skupinového financování musí mimo jiné požádat o povolení k této činnosti, a to nejpozději do 10. listopadu 2022. Po tomto datu budou bez vydaného povolení možnosti jejich fungování výrazně omezené.

dukty a zda dokážou nést finanční ztrátu;

- jednotný postup pro udělování povolení a pasportizaci pro poskytovatele služeb skupinového financování ve všech státech EU. Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA) bude hrát ústřední roli při koordinaci a usnadňování spolupráce mezi příslušnými vnitrostátními dohledovými orgány (v rámci České republiky půjde o Českou národní banku);
- zavedení pravidel chování a obezřetného řízení. Jedná se mj. o povinné oddělení funkcí v provozovateli crowdfundingové platformy, kontinuitu činnosti a předcházení střetům zájmů a zajištění trvalého dohledu nad prováděním těchto politik a postupů.;
- implementaci vhodných systémů, pomocí kterých se budou posuzovat rizika spojená s úvěry zprostředkovanými platformou

skupinového financování, včetně zavedení systémů hodnocení úvěrového rizika; a

- informační povinnosti vůči klientům, orgánu dohledu i ze strany samotných podnikatelů, kteří se v rámci crowdfundingové platformy ucházejí o investice.

Protože nová úprava je velmi rozsáhlá, doporučujeme jak existujícím, tak i nově vznikajícím poskytovatelům služeb skupinového financování se na účinnost nového Nařízení důkladně připravit a seznámit se s jeho obsahem a povinnostmi, které z něj vyplývají. Stávající poskytovatelé si budou muset mimo jiné zažádat o povolení k činnosti poskytovatele služeb skupinového financování, a to nejpozději do 10. listopadu 2022. Po tomto datu nebude bez povolení možné zveřejňovat nové nabídky skupinového financování a další fungování bude omezeno na pouhou správu existujících smluv či shromažďování a převádění pohledávek.

Nové nařízení EU přináší poměrně rozsáhlou právní úpravu populární formy skupinového financování s účinností již od 10. listopadu 2021.

Zpřísnění odpovědnosti (nejen) členů statutárního orgánu v případě úpadku společnosti

Mgr. Natálie Rosová, LL.M., advokátka, e-mail: n.rosova@schoenherr.eu

Novela zákona o obchodních korporacích účinná od 1. ledna tohoto roku (dále „Novela“) mimo jiné přináší významnou změnu odpovědnosti členů statutárního orgánu, která bude mít vliv na velmi aktuální téma insolvenčí.

Nově mohou být členové statutárního orgánu odpovědní v případě úpadku za daleko širší okruh pochybení, než tomu bylo do konce roku 2020. A nejen oni – Novela výslovně rozšiřuje i okruh osob, na které se budou nová pravidla odpovědnosti vztahovat.

V tomto článku upozorníme na nejdůležitější aspekty toho, jak se zpřísnila odpovědnost členů statutárního orgánu, a to zavedením institutu tzv. žaloby na doplnění pasiv. Pokud jde o otázku případné povinnosti vydat prospěch ze smlouvy o výkonu funkce při úpadku společnosti, tu s ohledem na omezený rozsah tohoto článku nečlováme stranou.

Žaloba na doplnění pasiv

Novela zavádí přímou odpovědnost členů statutárního orgánu, tj. vedle obvyklé odpovědnosti vůči obchodní korporaci se zavádí odpovědnost přímo vůči věřitelům prostřednictvím institutu tzv. žaloby na doplnění pasiv. V případě, že je úpadek společnosti řešen konkursem, může insolvenční soud uložit členům statutárního orgánu povinnost, aby do majetkové podstaty poskytli plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku upadnuvší společnosti.

Širší okruh pochybení

Oproti předchozí úpravě, která se vztahovala na porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře a byla postavena na principu ručení, Novela se týká porušení jakékoliv povinnosti člena statutárního orgánu a je postavena na principu odpovědnosti za škodu.

Podmínkou toho, aby vznikla odpovědnost, pak je, že člen statutárního orgánu porušením svých povinností „přispěl“ k úpadku. Pojem přispění k úpadku není dále nijak upřesněn a je natolik široký, že zahrnuje jak aktivní jednání, tak nečinnost, jak úmyslné jednání, tak i nedbalostní. Důvodová zpráva jako příklady uvádí např. zkresené vedení účetnictví, nepřiměřené či nevhodné investice, pokračování ve ztrátové činnosti bez přijetí patřičných

opatření nebo zpronevěru majetku obchodní korporace.

Novela zároveň nijak neomezuje období, ve kterém se měl člen statutárního orgánu takového pochybení dopustit – původní právní úprava naopak předpokládala, že k pochybení došlo ve stadiu hrozícího úpadku, resp. úpadku.

Širší okruh odpovědných osob

Novela dále rozšiřuje okruh osob s přímou odpovědností za úpadek společ-

nosti – na bývalé členy statutárního orgánu, na osoby v obdobném postavení a na tzv. faktické a stínové vedoucí.

Od kdy?

Nová právní úprava se uplatní na insolvenční řízení zahájená od 1. ledna 2021.

Motivace insolvenčního správce

Žalobu mohli původně podat jednotliví věřitelé nebo insolvenční správce,

Širší rozsah odpovědnosti
Již účinná novela přináší zásadní rozšíření okruhu odpovědných osob i možných pochybení.
Motivace insolvenčního správce podat takovou žalobu by měla být vyšší – výtěžek sporu bude nově součástí majetkové podstaty.

zatímco nyní je to pouze insolvenční správce. Původní právní úprava se stejně v praxi využívala jen zřídka – věřitelé většinou neměli dost informací, aby unesli důkazní břemeno, a insolvenčním správcům zase chyběla motivace k soudnímu vymáhání, protože se jednalo o civilní spor a výtěžek nešel do majetkové podstaty (od výše jejího zpeněžení se pak také odvíjí odměna insolvenčního správce).

To se pravděpodobně s novou úpravou změní – nově se totiž jedná o incidenční spor podle insolvenčního zákona a výtěžek se stane součástí majetkové podstaty, která se pak rozdělí mezi věřitele, a na její výši má insolvenční správce ekonomický zájem.

Uvážení soudu

Výše plnění člena statutárního orgánu do majetkové podstaty bude na uvážení soudu, který má přihlídnout zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinnosti k nedostatečné výši majetkové podstaty. Uvážení je přitom limitováno rozdílem mezi výší dluhů a velikostí majetkové podstaty, jak jsme uvedli výše.

Reorganizace

Připomínáme, že jednou z podmínek přímé odpovědnosti členů statutárních orgánů je prohlášení konkursu na majetek společnosti. V případě, že bude povolena reorganizace, nelze povinnost doplnit pasiva členům statutárního orgánu uložit, což by mohlo motivovat management společností, aby včas řešil finanční obtíže a snažil se najít sanační řešení úpadku se zachováním provozu společnosti.

Závěr

Pro členy statutárních orgánů a osoby v obdobném postavení bude nyní podle nové právní úpravy ještě důležitější řádně sledovat finanční zdraví obchodní korporace a zejména včas řešit případné hospodářské potíže. Lze jim jen doporučit, aby se s touto právní úpravou včas a dobře seznámili a případně přijali vhodná opatření.

Dohody společníků ve světle novely zákona o obchodních korporacích a aktuální judikatury

Mgr. Michal Jendzelovský, advokát, e-mail: mi.jendzelovsky@schoenherr.eu, a JUDr. Vladimír Čížek, partner, e-mail: v.cizek@schoenherr.eu

Dohody společníků (shareholder agreements) představují častý způsob, jak smluvně upravit vztahy nad rámec zákona a zakladatelského právního jednání, a to jak mezi společníky obchodní korporace navzájem, tak i ve vztahu k obchodní korporaci samotné. V praxi tyto dohody mohou narážet na zákonné limity. Díky novele zákona o obchodních korporacích mají nyní společníci nové možnosti, jak upravit vztahy, které se týkají jejich účasti na společnosti.

Reakce na nejednotnou judikaturu
Novela zákona o obchodních korporacích reaguje v oblasti vzájemné úpravy vztahů mezi společníky ve velké míře také na dosavadní bohatou a často i nejednotnou judikaturu. Zpřesněním podmínek mnoha diskutovaných otázek přináší nové možnosti dohod mezi společníky.

dením, u něhož i nadále může valná hromada udělit členu statutárního orgánu pokyn pouze tehdy, když o jeho udělení člen požádá (nebo v případě existence koncernu).

V této souvislosti poukazujeme i na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze z roku 2019, které právě s odkazem na nezávislost obchodního vedení omezilo možnost, jak efektivně vymocit do držování dohod společníků ve vztahu k členům statutárního orgánu nominovaným konkrétním společníkem. Toto rozhodnutí bylo úspěšně napadeno dovoláním. Nejvyšší soud ČR poukázal na výše zmíněnou možnost zásahu do strategického řízení společnosti, a i ve vztahu k obchodnímu vedení připustil, že lze sjednat závazek přimluvy u členů představenstva (tj. „garanci určitého výsledku“) mezi společníky.

Omezení hlasovacího práva z důležitých důvodů

Novela umožňuje v zakladatelském právním jednání kapitálové společnosti určit, kdy z důležitých důvodů společník nevykonává hlasovací právo na valné hromadě společnosti. Společníci tak mají širší možnosti pro začlenění pravidel, která omezí hlasovací právo, z dohod společníků do zakladatelského právního jednání a posílit tak ochranu společníků, když například nastane střet zájmů některého společníka a společnosti.

Takzvaný stínový vedoucí

Pravidla ZOK, která se týkají vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce a zvláštních povinností člena statutárního orgánu při úpadku obchodní korporace, jsou samotná předmětem významných změn. Novela je ale navíc rozšiřuje i na tzv. stínové vedoucí (shadow directors), tj. osoby, které se fakticky nachází v postavení člena statutárního orgánu, přestože jím nejsou, a to bez ohledu na jejich vztah k obchodní korporaci.

V této souvislosti je důležité přehodnotit ustanovení dohod společníků týkající se řízení společnosti z hlediska toho, jaký dopad může tato nová právní úprava potenciálně mít na smluvní strany dohody nebo jejich spřízněné osoby.

V návaznosti na článek z Journalu 1/2020 uvádíme níže přehled změn zavedených zákonem č. 33/2020 Sb. („Novela“), novelizujícím zákon č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) („ZOK“), které mohou mít dopad na práva a povinnosti sjednané v dohodách společníků.

Možnost oddělení práva na zisk u některých druhů akcií

Novela řeší dlouho diskutovanou otázku oddělení práva na zisk od akcií. Zatímco u s. r. o. od začátku účinnosti ZOK převládá názor, že je možné vytvořit podíl bez práva na zisk, v případě a. s. považovala část literatury právo na zisk za definiční znak akcie. Dle Novely může být s akcií spojeno právo podílet se na řízení společnosti, jejím zisku nebo likvidačním zůstatku (ale nikoli nezbytně kumulativně).

Distribuce společníkům a vypořádací podíl

Novela dále reaguje na nejednotnou judikaturu ohledně práva společníků rozdělit zisk a jiné vlastní zdroje obchodní

korporace, kdy nebylo zřejmé, v jakém období lze účetní závěrku pro takové rozdělení využít. Nyní ZOK výslovně umožňuje rozdělit zisk a jiné vlastní zdroje do konce účetního období následujícího po účetním období, za něž byla účetní závěrka sestavena. Současně se sjednotila pravidla pro rozdělení a vý-

Novela obsahuje i mnoho dalších změn důležitých pro každodenní fungování obchodních korporací i transakční praxi. S těmito a dalšími otázkami korporátního práva jsme samozřejmě připraveni našim klientům pomoci.

platu zisku a jiných vlastních zdrojů pro kapitálové společnosti (s. r. o. a a. s.).

Změnou prošla i úprava vypořádacího podílu, která (zejména pro s. r. o.) umožňuje nejenom stanovit jiný vhodný způsob, jak určit výši vypořádacího podílu v zakladatelském právním jednání, ale i rozvolnit lhůty pro jeho stanovení a výplatu. Ty byly doposud sjednávány v dohodách společníků s potenciálně omezenou vymahatelností.

Obchodní vedení a udílení pokynů

Jedním z dalších okruhů, které Novela upravuje v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu ČR, je otázka míry vměšování společníků do obchodního vedení společnosti. ZOK nyní výslovně obsahuje pravidlo, podle něhož je statutární orgán kapitálové společnosti povinen řídit se zásadami a pokyny, které schválila valná hromada, pokud jsou v souladu s právními předpisy a zakladatelským právním jednáním. Tyto zásady a pokyny se mají vztahovat na strategické řízení společnosti a související koncepční otázky. Novela rozlišuje mezi těmito strategickými pokyny a obchodním ve-

Nové změny v evidenci skutečných majitelů

Mgr. Monika Voldánová, advokátka, e-mail: m.voldanova@schoenherr.eu, a Mgr. Rudolf Bicek, advokát, e-mail: r.bicek@schoenherr.eu

Dne 1. června 2021 nabude účinnosti nový zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů (dále jen „Zákon“), jenž významně mění pravidla pro určení a zápis skutečných majitelů. Tyto změny jsou důsledkem harmonizace EU v oblasti boje proti praní peněz vycházející z tzv. 5. AML směrnice (směrnice Evropského parlamentu a Rady [EU] 2018/843).

Na koho se vztahuje povinnost zapsat skutečného majitele?

Povinnost zapsat skutečného majitele do evidence skutečných majitelů se – až na několik výjimek, týkajících se zejména státních společností – vztahuje na všechny společnosti zapsané v obchodním rejstříku či svěřenecké fondy zapsané v evidenci svěřeneckých fondů.

Jaká je nová definice skutečného majitele?

Zákon v souvislosti s určením osoby skutečného majitele zavádí některé nové pojmy. Podle Zákona se skutečným majitelem nově rozumí každá fyzická osoba, která je koncovým příjemcem nebo osobou s koncovým vlivem.

Koncovým příjemcem se rozumí osoba, která může přímo nebo nepřímo získat více než 25 % z celkového majetkového prospěchu společnosti (tj. ve formě podílu na zisku, jiných vlastních zdrojích anebo likvidačním zůstatku) a tento prospěch dále nepředává.

Osobou s koncovým vlivem je každá fyzická osoba, která je ovládající osobou podle zákona o obchodních korporacích. Na to, že fyzická osoba je osobou s koncovým vlivem, ukazuje zároveň její přímý nebo nepřímý podíl na hlasovacích právech, který významně převyšuje podíly ostatních osob (zejména je-li podíl větší než 25 %).

Kdo se bude nově zapisovat v případě, že skutečného majitele nelze identifikovat?

V případě, že skutečný majitel dle výše uvedených indikátorů a domněnek neexistuje nebo jej nelze určit, má nově společnost povinnost jako skutečné majitele zapsat všechny osoby ve vrcholném vedení (tzn. obvykle členy statutárního orgánu) nejvýše postavené mateřské společnosti ve své vlastnické struktuře.

Jaké dokumenty jsou pro zápis zapotřebí?

Zápis probíhá na základě návrhu, který se podává na speciálním formuláři vytvořeném ministerstvem spravedlnosti.

K návrhu je zapotřebí doložit následující podklady:

Nesplnění nově pod sankcí

Oproti stávající právní úpravě přináší novela při nesplnění povinnosti poměrně citelné sankce, a to například pokutu až do výše půl milionu korun, omezení práva vyplácet zisk či uplatňovat hlasovací práva na valné hromadě společnosti.

- písemnosti dokládající totožnost osoby skutečného majitele, jedná-li se o zahraniční fyzickou osobu (např. kopii dokladu totožnosti anebo cestovního dokladu); a
- písemnosti dokládající postavení skutečného majitele nebo strukturu vztahů (např. seznam společníků, rozhodnutí o vyplacení podílu na zisku, výpis ze zahraničního obchodního rejstříku nebo evidence skutečných majitelů apod.). Pouze v případě, že tyto informace nelze doložit jiným způsobem, lze dokumenty nahradit předložením čestného prohlášení české společnosti anebo skutečného majitele.
- **pokutu až do výše 500 000 Kč** (cca 19 000 eur), která může být uložena společnosti za nesplnění evidenční povinnosti a případně i jejímu skutečnému majiteli za to, že neposkytl součinnost při zápisu; a dále
- **nemožnost vyplácet zisk společnosti a uplatňovat hlasovací práva** na valné hromadě společnosti.

Nad rámec výše uvedených dokumentů se předkládá i přehledný popis struktury vztahů (např. formou organigramu).

Jaké hrozí sankce v případě nesplnění povinností?

Zákon, na rozdíl od stávající právní úpravy, zavádí v případě nesplnění nových evidenčních povinností citelné sankce, a to zejména:

- **pokutu až do výše 500 000 Kč** (cca 19 000 eur), která může být uložena společnosti za nesplnění evidenční povinnosti a případně i jejímu skutečnému majiteli za to, že neposkytl součinnost při zápisu; a dále
- **nemožnost vyplácet zisk společnosti a uplatňovat hlasovací práva** na valné hromadě společnosti.

Dokdy je potřeba zapsat skutečného majitele podle Zákona?

Zápis je zapotřebí provést **bez zbytečného odkladu po 1. 6. 2021**.

Pro úplnost uvádíme, že u některých společností se uplatní tzv. automatický průpis, tzn. automatické převedení údajů do evidence skutečných majitelů z jiného veřejného rejstříku (zejména obchodního rejstříku). Automatický průpis se bude týkat zejména společností, jejichž skutečný majitel je na první pohled zjištělný z obchodního rejstříku (typicky akciových společností s jediným akcionářem, který je fyzickou osobou, anebo společností s ručením omezeným,

jejichž společníky jsou fyzické osoby s podílem větším než 25 %).

Závěr

Nový Zákon přináší významné změny nejenom ohledně způsobu identifikace skutečných majitelů, ale i ohledně sankcí, které je možné uložit v případě nesplnění povinností. Právě vzhledem k poměrně přísným finančním sankcím a možným právním důsledkům doporučujeme každé společnosti, aby se s novou právní úpravou seznámila a zajistila, že zápis v evidenci skutečných majitelů bude odpovídat požadavkům nového Zákona.

Nová pravidla zápisu již od 1. června 2021.

Úskalí práva stavby

Mgr. Otakar Fiala, LL.M., advokát, e-mail: o.fiala@schoenherr.eu, a Mgr. Kateřina Lehečková, advokátka, e-mail: k.leheckova@schoenherr.eu

Nový občanský zákoník zavedl do českého právního řádu starořímskou zásadu superficies solo cedit neboli povrch ustupuje půdě. Dle této zásady se stavby, které jsou pevně spojené se zemí, stávají součástí pozemku.

Institut práva stavby umožňuje zřídit stavbu na cizím pozemku tak, aby se stavba nestala jeho součástí, a tím prolomuje výše uvedenou zásadu. Právo stavby si lze nejlépe představit jako bublinu na pozemku, ve které je umístěna stavba. Stavba zřízená na základě smlouvy o zřízení práva stavby přitom není samostatnou věcí, nýbrž je součástí práva stavby. Právo stavby je věcným právem s povahou nemovité věci, lze jej zcizit i zatížit.

Právo stavby nejčastěji vzniká na základě písemné smlouvy, a to vkladem do katastru nemovitostí. Právo stavby lze zřídit jen jako dočasné; doba trvání nesmí přesáhnout 99 let. Poslední den doby, na kterou je právo stavby zřízeno, musí být patrný z katastru nemovitostí.

Při přípravě stavebního záměru s využitím práva stavby je třeba vypořádat se s úskalími, která s sebou tento institut přináší.

Stavba na cizím pozemku

Smluvní dokumentaci týkající se práva stavby je nezbytné věnovat patřičnou pozornost, a to i vzhledem k dosud chybějící příslušné judikatuře, která by poskytla výklad zákonných ustanovení u nás relativně nového právního institutu.

Stavba vyhovující právu stavby

Ne každá stavba vyhovuje právu stavby. Stavbou vyhovující právu stavby je pouze stavba v občanskoprávním smyslu. Vymezení stavby v občanském právu se liší od pojetí stavby ve stavebněprávních předpisech, které pojem stavby chápou širěji. Stavbu v občanskoprávním smyslu lze definovat jako hmotný výsledek stavební činnosti člověka, který má materiální podstatu, je oddělitelný od okolí, má samostatný hospodářský účel a vyznačuje se kompaktností materiálu¹. Dle judikatury by se za stavbu zpravidla nepovažovalo zpevnění povrchu pozemku (např. tenisový kurt, parkoviště), u něhož zřízení práva stavby není možné. Předmětem práva stavby dále nemohou být stavby, u nichž zákon stanoví, že nejsou součástí pozemku (zejména stavby dočasné či liniové).

Právo stavby lze zřídit jak ke stavbě, která má teprve vzniknout, tak ke stavbě již existující. U existující stavby se může jednat o rekonstrukci. Vždy je však třeba, aby se právo stavby vztahovalo na celou stavbu, nejen na její část. V rámci práva stavby lze zřídit i bytový dům s vymezenými jed-

notkami, byť v tomto případě se jeví jako nepraktické, že doba trvání práva stavby je časově omezená.

Ve smlouvě o zřízení práva stavby je třeba stavbu vhodně popsat. Pokud by se zhotovená stavba odchýlila od popisu ve smlouvě, hrozilo by, že se nestala součástí institutu práva stavby, nýbrž součástí pozemku.

Pokud stavebník na pozemku vlastníka zřídí stavbu odpovídající popisu ve smlouvě, má k ní stavebník stejná práva jako její vlastník. Stavebník může tedy stavbu pronajmout, zřídit k ní věcné břemeno, popř. ji rozdělit na jednotky.

Právo stavby k více pozemkům

V praxi jsme se setkali s tím, že stavebník zamýšlí zřídit stavbu na více pozemcích, a to jednak ve vlastnictví jednoho vlastníka, jednak ve vlastnictví více vlastníků. S ohledem na budoucí vypořádání stavby se může jevit jako vhodné pozemky jednoho vlastníka dotčené právem stavby scelit do jednoho. Komplikovanější je v tomto případě situace, kdy právo stavby zasahuje pozemky různých vlastníků. Dle dlouhodobě zastávané-

ho názoru Českého úřadu zeměměřického a katastrálního je třeba dopředu (dle aktuální úrovně znalostí týkajících se práva stavby) vyřešit otázku, jaký bude právní osud stavby poté, co po určité době (stanovené ve smlouvě) právo stavby zanikne, tedy až praskne pomyslná bublina a stavba se stane součástí pozemku, resp. některého z pozemků.

Dle aktuální právní úpravy se po zániku práva stavby stavba stane součástí toho pozemku, na kterém se převážně (z hlediska obestavěného prostoru nebo z hlediska funkčního) nachází. Avšak v této souvislosti je třeba též smluvně ošetřit vztahy mezi stavebníkem a vlastníkem pozemku, na kterém se stavba též nachází, ale nestane se jeho součástí.

Závěr

Jelikož je právo stavby v českém právním řádu relativně novým institutem, zákonná úprava je poněkud kusá a příslušná judikatura k výkladu zákonných ustanovení prozatím chybí, je třeba přípravě smluvní dokumentace týkající se zřízení práva stavby věnovat náležitou pečlivost.

¹ Melzer, Těgl a kol., Občanský zákoník III., s. 262 a násl.

Kontakty

Praha
Jindřišská 16
CZ-110 00 Praha 1
T: +420 225 996 500
F: +420 225 996 555
E: office.czechrepublic@schoenherr.eu
www.schoenherr.eu

Bělehrad
Bulevar vojvode Bojovića 6-8
SRB-11070 Beograd

Bratislava
Prievozská 4/A (Apollo II)
SK-821 09 Bratislava

Brusel
Rue du Congrès 5
B-1000 Bruxelles

Bukurešť
Blvd. Dacia Nr. 30
RO-010413 București

Budapešť
Váci út 76.
H-1133 Budapest

Kišiněv
Str. Alexandru Lăpușeanu 3
MD-2004 Chișinău

Istanbul
Levent Mah. Mektep Sok. No: 14
TK-34330, Besiktas – Istanbul

Linec
Herrenstrasse 6
A-4020 Linz

Lublaň
Tomšičeva 3
SI-1000 Ljubljana

Podgorica
Bulevar Džordža Vašingtona 98
Atlas Capital Plaza, II Floor
ME-81000 Podgorica

Sofie
Alabin 56
BG-1000 Sofia

Vídeň (centrála)
Schottenring 19
A-1010 Wien

Varšava
ul. Prózna 9
PL-00-107 Warsaw

Záhřeb
Prilaz Gjüre Deželića 19
HR-10000 Zagreb

SCHÖNHERR Journal, ročník VI, vydání 1/2021, datum vydání 11. 6. 2021

Vydavatel: Schönerr Rechtsanwälte GmbH, organizační složka, Jindřišská 16, 110 00 Praha – Nové Město, IČ: 06518974, e-mail: office.czechrepublic@schoenherr.eu, www.schoenherr.eu | Produkce a grafické zpracování: Corporate Publishing s.r.o., U Golfu 565, 109 00 Praha 10, www.copu.cz | Redakce: Mgr. Jáchym Bém, Mgr. Rudolf Bicek, JUDr. Vladimír Čížek, Mgr. Otakar Fiala, LL.M., Mgr. Marie Gremillot, Mgr. Helena Hangler, Mgr. Ondřej Havlíček, LL.M., Mgr. Michal Jendželovský, Mgr. Kateřina Lehečková, Mgr. Jiří Marek, LL.B., Mgr. Natálie Rosová, LL.M., Mgr. Matěj Šarapatka, LL.M., Mgr. Monika Voldánová | Client Service Manager: Ing. Martina Sionková | Foto: archiv firmy, shutterstock.com | Jazyková úprava: Petr Behún, Proofreading.cz | Volně neprodejně | Registrace: MK ČR E 22392, vychází 2x ročně | Tisk: Tiskárna Daniel s.r.o.